

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА, СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ
ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЇНОЗНАВСТВО БОЛГАРІЇ

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 014 Середня освіта
(цифр і назва галузі знань)

спеціальність 014.02 Середня освіта (мова і література (із зазначенням мови))
(код і назва спеціальності)

освітня програма / Середня освіта: мова і література (болгарська)
спеціалізація *(код і назва спеціальності)*

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загального мовознавства,
слов'янських мов та світової літератури
протокол № 1 від 30.08.2018

Завідувач

кафедри проф. Т.С.Шевчук
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради
факультету іноземних мов

 доц. О.Р. Четверікова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

викл. Берестецька О.П.

Рецензенти програми:

© Берестецька, 2018

© ІДГУ, 2018

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	24	-
Модулів:	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
Семестр: III-VIII	Семінарські заняття:	
	24	-
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2/3 год. - самостійна робота: 5/6 год	Консультації:	
Форма підсумкового контролю: залік	Індивідуальні заняття:	
Мова навчання: болгарська/українська	Самостійна робота:	
	72	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність економічних, соціально-політичних, історичних, географічних та інших знань, пов'язаних за змістом та формою мовного спілкування носіїв болгарської мови

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні сучасних культурологічних знань про Болгарію та придбанні нових фонових знань, що входять до багажу будь-якого носія болгарської мови, необхідних для повноцінного спілкування.

Передумови для вивчення дисципліни: володіння болгарською мовою, вміння користуватися комп'ютерним обладнанням.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Комунікативний курс болгарської мови», «Болгарська мова: теоретичний та практичний курс», «Література Болгарії»

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- країнознавчі відомості з географії, історії, державного устрою та територіального поділу Болгарії;
- щодо стану сучасної політичної та економічної ситуації в Республіці Болгарія;
- про видатні події в сфері культури, відомих постатей національної культури та мистецтва,
- про досягнення в сфері науки,

- про види спорту, які культивуються в країні, та видатних спортсменів
- розповсюджені засоби масової інформації країни,
- про болгарський національний менталітет та духовну складову національного характеру,
- про народний побут і архітектуру, одяг і традиційні ремесла,
- національний етикет, звичаї та обряди.

2. Уміння:

- використовувати набуті знання у розмовному дискурсі;
- проводити самостійну дослідницьку роботу в галузі сучасного країнознавства;
- застосовувати отримані знання при під час проходження виробничої практики;
- використовувати знання з курсу при викладанні літературної болгарської мови та літератури в закладах освіти.

3. Комунікація:

- вміння вести дискусію,
- навички вести навчальний діалог і ефективно організовувати співпрацю з учнями,
- досконале володіння державною, болгарською та іноземною мовами.

4. Автономність та відповідальність:

- вміння здійснювати самоконтроль, самооцінку, саморегуляцію,
- здатність коригувати та прогнозувати свою навчально-виховну роботу

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Вступ. Географія Болгарії	2	2	2				6							
2.	Історія Болгарії	4	2	4				6							
3.	Державний устрій, суспільне та соціальне життя	4	2	2				6							
4.	Економіка Болгарії	4	2	2				6							
5.	Туристичний потенціал Болгарії	4	2	2				6							
6.	Художнє мистецтво	3	2	2				6							
7.	Музичне мистецтво, мистецтво кіно та театру	3	2	2				6							
8.	Народні будителі	4	2	2				6							
9.	Освіта і наука, спорт в Болгарії	4	2	2				6							

10.	Національна болгарська кухня	4	2	2				6						
11.	Обрядовість і обрядове мистецтво	4	2	1				6						
12.	Народне вбрання	4	2	1				6						
Проміжний контроль								4						
Разом:		48	24	24				72						

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ. Географія Болгарії

Предмет і завдання країнознавства.

Характеристика географічного положення, території, сухопутних і морських кордонів Болгарії. Держави, які межують з Болгарією. Природні умови і ресурси, їх різноманітність.

Характеристика рельєфу, кліматичних зон, рослинності. Моря і річки Болгарії, їх роль в економіці країни. Корисні копалини і їх розміщення.

Тема 2. Історія Болгарії.

Умови створення першої болгарської держави. Етноси, що заснували країну. Правителі Болгарії: хани, князі, царі. Стародавні болгарські столиці Пліска, Преслав, Тирново як осередки культурного і духовного розвитку. Доба візантійського поневолення. Повстання братів Асена і Петра. Відновлення державної незалежності в XII ст. Розквіт Болгарського царства доби правління Івана Асена II. Татарські набіги, сільська армія Івайла. Період османського поневолення. Стихійний спротив та організована революційна боротьба проти Османської імперії. Квітневе повстання. Російсько-турецька визвольна війна. Створення незалежної Болгарії.

Тема 3. Державний устрій, суспільне та соціальне життя

Адміністративний поділ, державний устрій.

Органи вищої законодавчої і виконавчої влади. Виборча система. Вибори президента та парламенту країни. Місцеве самоврядування. Зовнішня політика Болгарії. Гімн, прапор країни. Політичні партії та їх лідери. Громадські організації. Демографічні тенденції та проблеми, пов'язані з ними. Етнічний та конфесійний склад населення Болгарії. Місця компактного розселення меншин.

Тема 4. Економіка Болгарії

Загальна характеристика господарства Болгарії. Місце Болгарії в світі. Особливості структури господарства Болгарії. Болгарія і Європейський Союз. Економічні зв'язки Болгарії з світовою спільнотою. Промисловість. Місце і питома вага промислового виробництва Болгарії в Європі і світі. Традиційні і нові галузі промисловості. Транспорт. Види транспорту. Головні торгові порти. Сільське господарство. Види сільськогосподарської продукції, на яких спеціалізується Болгарія. Виноробство.

Тема 5. Туристичний потенціал Болгарії

Розвиток туристичної галузі. Сучасна столиця Болгарії - місто тисячолітньої історії. Історичний музей. Пам'ятки архітектури Софії. Стародавні грецькі поселення на території Болгарії. Давньогрецькі пам'ятки

Пловдива та інших міст. Фракійські гробниці та їх скарби. Архітектурно-етнографічні комплекси «Широка лъка» «Арбанаси», «Етъра. Пам'ятки історії Велико Тирново. Зимові курорти Боровец та Пампорово. Чорноморські курорти Албена, Балчик, Каварна, Златни пясци, Слънчев бряг, Несебър, Созопол. Бальнеологічні курорти. Національні парки «Пирин», «Бузлуджа». Рильський та Бачковський монастирі. Біосферна резервація «Сребърна»

Тема 6. Художнє мистецтво

Релігійний живопис Середньовіччя. Фрески болгарських монастирів. Розписи Боянської церкви. Творчість Захарія Зографа та Ніколая Павловича. Мистецтво В.Димитрова-Майстора. Психологічні портрети композиції Дечко Узунова. Тенденції сучасного болгарського живопису. Національна художня галерея. Художні виставки. Просторові художні інсталяції Х. Явашева. Сучасний живопис М. Йотова. Монументальне мистецтво. Архітектор Кольо Фічето.

Тема 7. Музичне мистецтво, мистецтво кіно та театру

Музичні конкурси та фестивалі. Щорічний фестиваль класичної музики «Варненско лято». Збереження і розвиток пісенного фольклору, його пропаганда засобами масової комунікації. Панчо Владигеров - музикант і композитор. Видатні оперні співаки. Сучасні поп-, фольквиконавці. Болгарське сценічне мистецтво. Народний театр „Иван Вазов“. Сценічний варіант роману „Под игото“ и „Казаларската царица“ Івана Вазова, „Вампир“ и „Над безкръстните гробове“ А.Страшимирова, „Боян Магесникът“ К.Христова, „Мъжемразка“ Ст.Л.Костова, „В полите на Витоша“ П.К.Яворова. «Модерен бългаски театър». «Независим бългаски театър». НАТФИЗ. Відомі актори Івайло Христов, Бойка Велкова, Валери Йорданов. Кіноактори Захари Бахаров, Юлиан Вергов, Асен Блатечки, Яна Маринова, Гинка Станчева, Владимир Пенев. Болгарські кінофільми «Щурец в ухото», „Аз, графинята” та ін..

Тема 8. Народні будителі

01 листопада - день народних будителів. Духовні лідери нації. Цар Симеон. Представники Преславської та Охридської книжних шкіл. Життя та діяльність Івана Рильського. Останній болгарський патріарх Євтимій Тирновський. Пасіонарії доби Болгарського відродження. Паїсій Хилендарський та «Історія слов'яноболгарська». Діяльність Софронія Врачанського. Народні учителя Бачо Киро, Неофіт Рильський, Христіакі Павлович Дупничанин. Відомі дарителі. Революціонери та державники.

Тема 9. Освіта і наука, спорт в Болгарії

Наука і дослідження. Видатні болгарські науковці. Хімік Іван Странски. Фізик Кристья Кристев. Перші елітно-болгарські школи на теренах Болгарії. Початкова, середня та середня спеціальна освіта. Школи, гімназії. Вища школа. Провідні університети Софії, Пловдива. Великотирнівський університет. Шуменський університет.

Життя болгарської молоді. Студентство.

Видатні болгарські спортсмени-легкоатлети. Досягнення болгарських важкоатлетів. Розвиток ігрових видів спорту. Футбольні команди. Олімпійські чемпіони Болгарії. Музей спорту.

Тема 10. Національна болгарська кухня

Заклади харчування: кафе, сладкарниці, ресторани. Кулінарні традиції болгарських господинь. Національні алкогольні та безалкогольні напої. Культура вживання вина. Види баниці. Традиційні м'ясні страви та ковбаси. Приготування страв на скарі. Обов'язкові святкові страви. Виробництво болгарського «кислого молока». Традиції вживання молочних виробів. Болгарські спеціалітети.

Тема 11. Обрядовість і обрядове мистецтво

Новий рік. Обряд сурвакарів. Свято Богоявлення. Бабиндень - традиції минулого та сучасності. Обряд підрізання лози Трифон Зарезан. Сирні заговезні (Масляна). 1 Березня - зустріч весни. Мартениці. День визволення болгар від османського поневолення. Свято 8 Березня. Обряд «Лазаруване». 1 квітня - день гумору та сатири. Великодні традиції. 6 май - Гергьовдень. 24 май - день слов'янської писемності. 1 червня - день дитини. 6 вересня - день З'єднання. 22 вересня - день Незалежності. Свято народних будителів. Никулден. Свято Коляди.

Тема 12. Народне вбрання

Традиційний чоловічий одяг. Традиційне жіноче вбрання. Сая, сукман. Шопський народний одяг. Середньогорський народний костюм. Фракійський народний костюм. Використання кольорів та вишивок в оздобленні традиційного одягу. Чоловічі та жіночі головні убори. Хустки. Традиційне взуття.

5.2. Тематика семінарських занять

1.	Болгарія на географічній та політичній картах Європи
2.	Старі болгарські столиці
3.	Визвольна боротьба болгарського народу проти османського поневолення
4.	Етнічний та конфесійний склад населення Болгарії
5.	Економічний розвиток Болгарії в XX-XIX ст.
6.	Музеї Болгарії
7.	Культурні досягнення болгар
8.	Видатні болгарські діячі доби Відродження
9.	Молодіжна політика в Болгарії
10.	Улюблені болгарські страви
11.	Фольклорні свята в Болгарії
12.	Календар офіційних та церковних свят

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	8	усна або письмова відповідь

2.	Підготовка до семінарських занять	16	усна або письмова відповідь
3.	Вивчення першоджерел з дисципліни	10	усна або письмова відповідь
4.	Підготовка до проміжного контролю	4	контрольна робота
5.	Підготовка презентацій за темами курсу	34	слайд-презентації
	Разом	72	

5.4. Тематика індивідуальних завдань

1. Фракійські скарби.
2. Грецькі поселення на території Болгарії.
3. Протоболгари на шляху до Європи.
4. Хан Кубрат та його держава
5. Розквіт Одриського царства фракійців
6. Богоміли в історії Болгарії.
7. Хрещення болгар.
8. Скарби Казанлиської гробниці.
9. Рильський монастир в духовному житті болгар
10. Болгарські меценати доби Відродження.
11. Внесок Василя Априлова в розвиток болгарської освіти.
12. Прапор панагюрських повстанців.
13. Сердіка - Средец - Софія.
14. Заповідник «Арбанаси».
15. Балканські зимні курорти.
16. Національний парк «Пирин»
17. Національний парк «Шипка».
18. Подорож найменшим болгарським містом Мельник.
19. Розова долина.
20. Водний світ Болгарії.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття.
- 6.2. *Форми проміжного контролю.* Модульна контрольна робота у формі тестових завдань.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни використовуються такі *види поточного контролю:*

- усні опитування під час семінарських занять;
- бліц-опитування «питання - відповідь»;
- письмові опитування на одне з питань семінарського заняття;
- перевірка індивідуальних завдань та їх обговорення.

Проміжний контроль проводиться в формі виконання 30 тестових завдань. Кожне завдання складається як питання, на яке потрібно дати одну з чотирьох запропонованих відповідей.

Приклад тестового завдання:

Коя държавна институция осъществява изпълнителната власт в Република България?

- а) Народното събрание
- б) Конституционният съд
- в) Министерският съвет
- г) Президентството.

Кой е Климент Охридски ?

- а) административен управител по времето на цар Иван Асен II
- б) български патриарх по времето на цар Иван Шишман
- в) български книжовник от времето на княз Борис I и цар Симеон
- г) будител от времето на Българското възраждане

Кое НЕ е сред отличителните черти на народността?

- а) общ език и култура
- б) общо историческо минало
- в) чувство за принадлежност към общността
- г) мирно съжителство със съседните народи

Кога България официално е призната от Византия за царство?

- а) 681 г. при хан Аспарух
- б) 864 г. при княз Борис I
- в) 917 г. при цар Симеон I
- г) 927 г. при цар Петър I

8. КРИТЕРИИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

8.2. Критерії оцінювання під час семінарських занять.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Оцінка	Критерії оцінювання індивідуального завдання
5 балів	Оцінюється робота, до виконання якої студент підійшов творчо, самостійно та креативно розкрив запропоновану тему, що свідчить про володіння навчальним матеріалом, виказує здатність до пошуку, обробки різноманітних джерел інформації, використання обов'язкової та додаткової літератури.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо аргументовано виклав зміст питання, але при підготовці індивідуального завдання були допущені окремі неістотні неточності та незначні помилки .
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворив значну частину індивідуального завдання, висвітлив його основний зміст, однак були допущені істотні неточності та помилки, відсутній творчий підхід, не використані наявні освітні ресурси.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не виконав у достатньому обсязі індивідуальне завдання, і представив його фрагментарно, поверхово.
1 бал	Оцінюється робота студента, який недбало виконав завдання, допустивши істотні помилки.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не виконав індивідуальне завдання.

8.4. Критерії оцінювання проміжного контролю.

При виконанні модульної контрольної роботи у формі письмового тесту враховується кількість правильно наданих відповідей на запропоновані 30 питань.

кількість правильних відповідей - бал за 100-бальною шкалою	
30 - 100	21 - 73
29 - 97	20 - 70
28 - 94	19 - 67
27 - 91	18 - 64
26 - 88	17 - 61
25 - 85	16 - 58
24 - 82	15 - 55
23 - 79	14 - 52
22 - 76	13 - не зараховується

8.5. Критерії оцінювання підсумкового контролю

Оцінка за семестр у вигляді заліку виставляється на підставі результатів виконання студентом видів робіт, зазначених у робочій програмі навчальної дисципліни. Залік отримує студент, який виконав усі види завдань і має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 35 балів) та проміжний контроль (не менше 16 балів).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Дончев Д., Каракашев Х. Физическа и социално-икономическа география на България. Велико Търново, 1999.
2. Илиева-Балтова П., Българско странознание. – С., УИ „Климент Охридски“, 1989. 421 с.
3. Гюзелев В., Саздов Д., Спасов Л., Павлов П., Тютюнджиев И., Лазаров И., Палангурски М. История на България. София, 2000
4. Лазаров Ив., Пл. Павлов и др. Кратка история на българския народ Велико Търново, „Ровита“, 2004 – 280с.
5. Лалков М. История на България в живота и делата на владетели и държавници. София, 2000.
6. Павлов Пл. България и българите. Кратка история. София: ИК «Борина», 2009 - 112 с.
7. Проданова М. Български празници и традиции. София: ИК «Бард», 2006 - 264 с.
8. Цветков Пл. България и Балканите от най-стари времена до наши дни. Т. 2. Съвременна България. София: «Знак», 1996.- 520 с.

12.2. Допоміжні джерела

1. Андреев Й., Пантев А. Българските ханове и царе - от Хан Кубрат до Цар Борис III. Велико Търново: Абагар, 1996. - 391 с.
2. Иванова Ц. Българите в чужбина, българската културна иденитичност и българската държава [Електронний ресурс] Режим достępu <https://www.president.bg/docs/1352300257.pdf>
3. Кононов А.А. Мир и его творения: 4 ч. Достояния Болгарии. – М.: АСТ: Астрель, 2005. – 65 с.
4. Кукушкин С.М. Страны и их культуры: Болгария; Изд-во Атриум, 2008. – 120 с.
5. Монеv Д. Каталог на българските монети. 1881—1998. София, 1998.
6. Низовский А.Ю. Болгария и семь ее чудес. М., 2001
7. Пенчев Ст. Голяма книга за българските владетели. София: ПАН, 2013. - 240 с.
8. Сенкевич Ю.В. Путешественнику на заметку: Изучение Болгарских рекреационных ресурсов. Изд-во Тривиум, 2009. - 321 с.

10.3. Интернет-ресурси

1. Население по области, общини, местоживееие и пол към 31.12.2016 Национален статистически институт. <http://www.nsi.bg/bg/content/>
2. Видео-АГБ - відеоуроки болгарської мови «Аз говоря български» (www.bnt.bg);
3. відео-новини - програма «По света и у нас» (www.bnt.bg);
4. <https://www.investor.bg/>